KoduMaja aed

KALENDER

Juuni – juuli

Kasvuhoones

võib temperatuur juunis veel oluliselt kõikuda. Soovitatav on taimedel öösiti kasutada katteloori või varjukangast.
Ärge unustage kuumade ilmadega luuke avada!
Jälgige taimi – kontrollige, ega nende alumistele külgedele ole siginenud kahjureid.

Tomatitaimedel

kärpige lehekaenlast kasvavaid võsusid ja alumisi lehti.

Öökülmaoht püsib

Kaitske külmaõrnu taimi avamaal (maasikad, kõrvitsad, suvidaaliad) – katke need öösel kattelooriga.

Viljahakatiste harvendamine

Kui on näha, et viljapuule on jäänud külge liialt palju viljahakatisi, siis on karta, et kõik nad ei kasva piisavalt suureks ega omanda iseloomulikku maitset.

Lillesibulad

tuleb võtta mullast välja, kui pealsed kergelt "tutistades" lahti tulevad. Juuni lõpus tuleks üles võtta krookuste, idahüatsintide ja varaste tulbisortide sibulad, mida kuivatatakse paar nädalat hästituulduvas ja soojas kohas. Seejärel puhastada ja sorteerida.

Viljapuud

vajavad pealtväetamist. Nende järgmise aasta saak saab alguse just juunis-juulis. Igale kandeealisele viljapuule tuleks manustada 3–4 ämbrit vett, millest igaühes on lahustatud 2–3 peotäit lämmastikurikast väetist. Väga heaks turgutajaks on lahja virtsavesi.

Maasikapeenar

vajab kaitsmist lindude eest. Kergele puitraamile või traatkaartele tõmmatud võrgud on hea kaitse. Võrgu ääred tuleb millegi raskemaga vastu maapinda suruda.

Puude ja põõsaste vesivõsud

tuleks eemaldada juulis, sest need ei ole siis veel puitunud ja neid on võimalik murda ilma kääre kasutamata. Eemaldada tuleks ka juurevõsusid, sest need kurnavad puud.
Mägimännil, kuusel jt okaspuudel võib samuti võrseid lühendada.

Üheaastased maitsetaimed

võite välja istutada, kui öökülmaoht on kadunud. Nt basiilik, aed-piparrohi jt.
Maitsetaimi ümbritsevasse mulda võib segada kondijahu.

Sparglilt

koristage saaki kuni jaanipäevani. Kui olete varte lõikamise lõpetanud, segage sparglitaimi ümbritsevasse mulda lehmasõnnikut ja veidi lupja.

Linnuvann

on soovitatav asetada mõne posti otsa, müürile või kõrgemale kohale – et linnud saaksid kümblemas ja vett joomas käia.

Põld-, aed- ja vahauba

võib külvata, kui muld on piisavalt soe, +12 °C. Ka õisuba võib külvata sooja mulda, pidevalt vähemalt +10 °C.

Suvililli

võib nüüd külvata otse avamaale. Ettekasvatatud külmaõrnad suvililled võib avamaale istutada. Kastke neid enne ja pärast istutamist. Soovitatav on taimed välja istutada pilvisel päeval, et nad paremini kohaneksid.

Ratsuritähe

sibulad tuleks istutada suveks avamaale, et need jõuaksid talveks energiat koguda.

Kartul

tuleb mullata.

Köögiviljataimed

tuleb harvendada.

Küsimus ja vastus

Kauniõieline taim muutus tundmatuseni

Tere, Kodumaja toimetus!

Proovisin üht metsikut taime peenrasse ümber istutada. Ei tea selle nime, ilusate roosade õitega – maantee ääres kruusasel ja viletsal pinnal õitses tohutult. Vaatasin, et kui ta nii viletsas kohas nii ilus on, siis peaks ju peenras paremates tingimustes veelgi ilusamaks minema. Aga võta näpust, peenras juurdus ta hästi, hakkas pikemaid ja lihavamaid varsi kasvatama, kuid õisi nappis. Niisiis, sain peenrasse lihtsalt ühe võimsa umbrohu. Mis taim see võis olla?

Lugeja Saaremaalt

Vastab aiandusagronoom Reena Smidt

Küllap see oli kurereha. Mitmete looduslike liikide puhul on aretatud kultuursorte ja need on palju pikemaajalised ja rikkalikumad õitsejad. Nii ka kurereha.

Feromoonpüünised mahedas taimekaitses

Aiapidajad on sageli hädas õunakoi ja õunamähkuri või ploomimähkuri kahjustusega. Need kahjurid vähendavad otseses mõttes viljade kvaliteeti. Feromoonpüüniste kasutamine on väga populaarne mahetootjate seas, sest nende kasutamine kahjurputukate tõrjel on keskkonna- ja tervisesõbralik.

Feromoonpüüniste kasutamine on hea võimalus jätta keemilised putukatõrjevahendid kõrvale ja samas tõsta puuviljade kvaliteeti.

Feromoonpüünised toimivad järgmiselt. Emasliblikad eritavad paaritumisperioodil isasliblikate ligimeelitamiseks lõhnaaineid e feromoone. Neid on võimalik ka kunstlikult sünteesida ja kasutada kahjuritõrjes.

Püünismajakesse asetatud lõhnakapsel meelitab sinna isasliblikad, kes kleepuvad mittekuivava liimiga kaetud sisepõhjale ning hukkuvad. Selle tulemusel väheneb oluliselt kahjurite järglaste arvukus.

Igale liigile mõjub vaid selle liigi feromoon. Nii meelitab õunamähkuri lõhn kohale vaid õunamähkuri isasliblikad, teistele kahjuritele, nagu õunapuu-võrgendikoile, lehemähkuritele ja õunakoile, see mõju ei avalda.

Samal põhjusel ei satu püünisesse ka kasulikud putukad.

Püünised tuleks asetada välja viljapuude õitsemise lõpul. Püünismajake riputatakse puu latva, kindlasti lõuna- või läänepoolsele küljele välisoksa külge. Kahjurliblikate paarituslendlus toimub soojadel tuulevaiksetel ja hämaratel õhtutel.

Täiskasvanud puule riputada üks püünis, noorte puude puhul piisab ühest püünisest 2–3 puu jaoks.

Liimpõhi ja kapsel tuleb välja vahetada

Püünised võiksid rippuda puudel õitsemise lõpust kuni augusti lõpuni, sest mõnel aastal tuleb Eestis ette ka korduslendlusi.

Kui kahjurliblikaid on rohkesti, täitub liimipõhi nendega kiiresti. Sel juhul tuleb liimipõhi asendada komplektis kaasas oleva uue liimipõhjaga. Umbes kuu möödudes oleks soovitatav välja vahetada ka feromoonkapsel.

Püünise abil on võimalik hinnata ka kahjurite arvukust aias. Vaatluspüüniseid paigutatakse aedadesse 2–3 tk. Kahjurisaagi järgi saab hinnata, kas riputada välja rohkem püüniseid või oleks otstarbekas teha näiteks keemilist tõrjet.

Kui nädala jooksul jääb püünisesse üle kümne õunamähkuri, siis on see märk õunamähkuri rünnakust. Kui õunamähkuri arvukus on juba kõrge, siis pole isasliblikate kinnipüüdmisest enam abi. Sel juhul on siiski soovitatav kasutada mingit tõrjepreparaati ja alles järgmisel aastal püünised tarvitusele võtta.

Õunakoi esinemine on aastati erinev. Aeg-ajalt esineb neid aedades rohkesti ja nad valmistavad õunakasvatajaile palju ebameeldivust. Õunakoi kahjustuse märgatav alanemine saavutatakse kahe-kolmeaastase väljapüügi tulemusena. Et hoida ära kahjuri arvukuse uus tõus aias, tuleks seal kindlasti püüniste kasutamist jätkata. Õunapuu-võrgendkoi esineb aedades mõne aasta tagant. Kahjuri röövikud hävitavad puude lehti ja vähendavad saaki.

Reena Smidt

Kasvuhoone klaasi asemel on nüüd kunstmaterjal

Kui veel kümme aastat tagasi oli kasvuhoonete kattematerjaliks põhiliselt klaas ja kile, siis tänapäeval on olemas palju parem ja vastupidavam materjal..

Miks just see materjal?

Kihilist polükarbonaati (läbipaistvad PC-lehed) kutsutakse ka kärg-polükarbonaadiks tema ehitusliku struktuuri pärast. Õhk, mis asetseb plaadi kihtidevahelistes tühimikes, kindlustab selle kõrge soojusisolatsiooni ja tugevdusribad suure konstruktsioonilise vastupidavuse.

Materjal on vastupidav UV-kiirgusele, see laseb valgust väga hästi läbi.

Struktuurse polükarbonaadi paneelid kujutavad endast õõnespaneele, kus kaks või enam polükarbonaadi kihti on omavahel ühendatud pikisuunaliste pikkade ribadega.

Materjali plastilisus ja tugevus teeb võimalikuks ekstrusioonimeetodil toota lehti väga õhukeste seintega (0,3–0,7 mm), saavutades väga kerge kaalu. Seda materjali saab lisaks kasvuhoone klaaside asendajana kasutada ka kontoriseinte vaheseintena, valgust läbilaskvate katuste, vaheseinte sirmidena vannitoas ja duširuumides, talveaedades jm. 4 mm ja 8 mm kihilise polükarbonaadi lehed sobivad väikekasvuhoonele, 16 mm kasutatakse rohkem suurte koormustega rajatiste ehitamiseks.

Polükarbonaadi paneelidest kasvuhoone.

Miks eelistada kihilist polükarbonaati klaasile? Juba ainuüksi tema kerguse pärast. See materjal kaalub 16 korda vähem kui klaas ja 6 korda vähem kui akrüül sama paksuse juures. See vähendab oluliselt kulutusi kandekonstruktsioonile.

Polükarbonaat on kõrge vastupidavusega löökidele: 200 korda tugevam kui klaas ja 8 korda tugevam kui akrüülplastikud.

Polükarbonaadist paneelid ei purune ega pragune, ei sütti lahtises tules, samuti ei soodusta tule levikut ja tules lagunemise korral ei kujuta ohtu elule.

Sulades moodustub neist ämblikuvõrgu taolisi mittepõlevaid niite ja sellest ei eraldu mürgiseid ühendeid.

Läbipaistvate kahekihiliste polükarbonaatlehtede valguse läbivus ulatub kuni 86%. Lisaks läbipaistvatele, toonimata lehtedele toodetakse ka valgeid lehti valguse läbivuse erineva tasemega alates poolläbipaistvatest Opal-lehtedest valguse läbivusega 50–75% ja maksimaalselt küllastunud lehti Sain-valgusega 20–30% kuni peaaegu läbipaistmatute hõbedasteni.

Kasuliku kiirguse läbivus on aga optimaalne. Samuti laseb kihiline polükarbonaat minimaalselt läbi kiirgust, mis jääb infrapunase spekteri paremasse otsa (üle 5000 nanomeetri).

Kihiline polükarbonaat on 200 korda vastupidavam ja 6 korda kergem kui klaas ja seetõttu võibki seda kasutada klaasi asendajana. Õhukanalid kihilise polükarbonaadi lehtedes on suurepärane soojuse isolaator.

Isegi kõige õhemad, 4 mm paksusega lehed ületavad pea kaks korda tavalise klaasi soojusjuhtivust. Plastilux® paneelid paksusega 8 mm on soojusjuhtivuse poolest võrdsed klaaspakettidega, aga 16–25 mm paneelid ületavad soojusisolatsiooni omaduste poolest kolmekihilisi klaaspakette.

Materjali ekspluatatsiooni aeg, kui täita kõiki tootja soovitusi, on kümme aastat. Praktikas peavad aga vastu 20 ja enam aastat.

Polükarbonaadist kasvuhoone puhastamine ei ole raske. Soovitatav on kasutada pehmet lappi või käsna, mis on eelnevalt leotatud soojas seebivees või puhastusvahendi lahuses.

Keelatud on kasutada puhastus- ja pesemisvahendeid, mis sisaldavad leelissooli, aldehüüde, fenoole, eetreid, kloori, nuuskpiiritust, erinevaid amiine, aniliini, atsetooni, metanooli ja isopropanaali ning erinevaid lahusteid. Samuti ei või kihilisest polükarbonaadist paneelide puhastamiseks kasutada nuga või teisi teravaid esemeid, sest nende kasutamine võib kahjustada paneelide pinnale kantud UV-kiirguse vastast kaitsekihti, mis lühendab paneeli eluiga.

Piret Linnamägi